ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 1 ԱՊՐԻԼԻ 1881

Հրատարակվում է ամեն օր բացի կիրակիից և տոն օրերից։
Տարեկան գինն է 10 ռուբլի։
Առանձին համարներով հրատարակիրը 5 կոպ.

Խմբագրատունը բաց է ամեն օր բացի կիրակիից և տոն օրերից առաւօտեան 10—2 ժամը կէսօրից յետոյ։

Ծանուցումներ ընդունվում են ռուսերի խմբագրության հետեւեալ հասցէով. Въ ред. газеты «Мегу Айастани», въ Тифлисъ, или Rédaction de «Meghou Haïastani», à Tiflis (Caucase).

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

№ 53 ՔՍԱՆԵԻՉՈՐՈՐԴ ՏԱՐԻ № 53

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.
Ազգերի ժողովրդականաց ազերազիրը։
Ա զ գ ա յ ի ն — Մի խօսուրդ.— Թղթակցութիւնք Ազգերից, Երեանից և վարչապատից։
Ք ա ղ ա ք ա կ ա ն.— Թիւրքիա.— Քաղաքական լուրեր։
«Մ ե ղ ո ւ ի» հ ե ռ ա գ ի ր ն ե ր։
Մ ա ն ր լ ո ւ ր ե ր։
Յ ա յ տ ա ր ա ր ո ւ թ ի ւ ն ն ե ր։

ԹԻՖԼԻԶ, 1 ԱՊՐԻԼԻ 1881 Թ.

«Մեղուի» ներկայ համարում տպուած նամակը, Ազգօր գիւղից, առանձին ուշադրութեան արժանի է։ Նամակին առորագրել են տեղական հայ ժողովրդականք։ Նախ քան այդ նամակը տպագրելը մենք կողմնակի ճանապարհներով ստուգեցինք նամակի բովանդակութեան ճշդութիւնը, ուստի և տպում ենք այդ նամակը, հրաւիրելով հոգևոր իշխանութեան ուշադրութիւնը։

Գիւղացիների պահանջը բոլորովին երաւացի է. նոցա քահանան մօտ երկու տարի է, որ տեղափոխուել է Ախալցխայ,—հօտը մնացել է առանց հովուի։—Ժողովրդականայ հոգեկան պիտոյքները լրացնելու համար ճշմարիտ է ժամանակ առ ժամանակ Ախալցխայից գալիս է այս և այն քահանան, բայց սակաւ չէ պատահում, որ գիւղացիք լրանց կչտին քահանայ չունենալով, ամիսներ են լինում չատ անգամ վերաւորուել, մինչև անգամ յուսահատուիլ։ Այս մեկ փաստը թէ մեծ պահք է, ժամի ու ապաշխարութեան օրեր են և գիւղական եկեղեցւոյ դուռը փակուած է ամբողջ չաբաթներով ու ամիսներով, ինքն ըստ ինքեան բաւական է եզրակացնել թէ Ազգօրի հայ ժողովրդի կրօնական զգայմունքները որքան յուսահատ դրութիւնում են գտնուում։ Ազգօրի տեղական քահանան տեղափոխուած է Ախալցխայ, սինոդը նորան հրամայել է վերադառնալ իւր հօտին մօտ, բայց քահանան չէ գառնում, լրան պաշտպան ունենալով այդ մասին Ախալցխոյ տեղական հոգևոր իշխանութիւնը...։ Բայց եթէ Ախալցխայի յայորդ սրբ. Սափրեանցը չէ ուղում կամ չէ կարող ազգօրցի քահանային վերադարձնել իւր տեղը, ինչի՞ նորին սրբազնութիւնը չէ աշխատում գտնել քահանայ ձեռնադրել տալ այն երիտասարդը, որին գիւղացիք ընտրել և հաւանել են և որը իւր կնոջ հետ չնչին ռոճկով, տնական 20 ռ., այդպէս գեղեցիկ կերպով կառավարում է Ազգօրի ազգային երկու սեռի ուսումնարանները,—և կարող է, միևնոյն ժամանակ և լաւ քահանայ դառնալ, ինչպէս այդ վկայում են և ժողովրդականք և ուրիշները։ Յայորդանիստ Ախալցխայ քաղաքից 20 վերստ հեռաւորութեամբ և միտեան ճանապարհի վրայ գտնուող մի գիւղի համար եթէ այդչափ անտարբեր են գտնում մեր յայորդները, ո՞ր կմնայ հապա միւս յետ ընկած գիւղերի վիճակը։ Եթէ ժողովրդի հոգևոր պէտքերը լրացնելու համար էլ գոնեայ չմտածեն մեր եպիսկոպոսներն ու վարդապետները, հապա ուրիշ ի՞նչ բանի վրայ արդեօք նորա պէտք է մտածեն և հոգան։

Սրբազան Սափրեանցը մի սովորութիւն ունի, որ ամեն տարի գնում է Ախալքալաքի վիճակի գիւղերը մի առ մի չրջում մխիթարելով ժողովրդին։ Պատիւ սրբազանին, որ իւր պարտքը ճանաչում է։ Այդ դէպքում վաստակը կրկին է ժողովրդի և նորան այդ եկող հոգևոր հովուի համար, բայց ինչի՞ նորին սրբազնութիւնը այդ աստիճան անխնամ է թողնում, օրինակի համար, Ազգօրի նման մի գիւղ, որը իւր աչքի առաջն է միշտ։ Գիւղացիների աղաչանքը մի՞թէ յանցանք է նոցա համար։

Ա Զ Գ Ա Յ Ի Ն

ՄԻ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Մեր հայ մամուլը ընդհանուր ռուսահայոց յայտնեց թէ 1881 թուին ամառուայ արձակուրդներին կ'լինի Տփխիսում Ռուսաստանի հայոց ընդհանուր ուսուցչական ժողով, որոյ նպատակը կ'լինի մի որոշ ծրագրի ենթարկել բոլոր ազգային հոգևոր դպրոցները և ազատել նրանց ինքնուրոյն, անկարգ, անհասկացիծ, կամայականութեան ենթարկուած անհանգանձելի վիճակից։ Մեծ. պ. Թէմ. տեսուչը ևս յայտնեց մամուլի միջոցով, թէ միայն թիֆլիզը անկարող կ'լինի հայթհայթել ողջ ռուսահայոց դպրոցների ուսուցիչների ճանապարհածախսը և ապրուստը, այլ ամենայն դպրոցի հոգաբարձութիւնը պարտաւոր է հոգալ իւրեանց ուսուցիչների մասին։ Վերջապէս բացի մամուլի յորդորանքներից, այժմ մասնաւոր նամակներով ևս խնդրում են աշխատել անձամբ։ Երևանի թեմական տեսչի օգնական պ. Գուշճանցը գրել էր Ադուլիսի երիտասարդների հոգաբարձութեան որ չեն չինան ուրիշ տեղերից, այլ աշխատեն, որ իւրեանց դպրոցների ուսուցիչները ևս բաղդ ունենան ներկայ դասընթացը։

Այս բոլորը լինելուց առաջ մենք կարծում ենք, որ աւելի նպատակ գործ կատարած կ'լինին պ. գործողները եթէ աչքի ունենային, թէ արդեօք այսպիսի մի ժողով, որ առաջին անգամն է իւր մեծ գիրքին նայելով Թիֆլիզում հիմնուելով կարող է իրաւամբ բոլոր ռուսահայոց ընդհ. ուսուցչական ժողով վերնագիրը կրելու։ Այդպիսի ժողովը արդեօք կախուած է ներկայ նպատակների հմտութիւնից և առաջուց պատրաստուած լինելուց. բայց ովքե՞ր են նոյն իսկ այդ ժողովի համար գործ նախագիծ ծրագիրներ կազմող մասնաժողովի անդամների մեծ մասը, արդեօք կարո՞ղ է իր սահմանած պաշտօնը արժանապէս կատարելու։

Թիֆլիզից դուրս, այլ գաւառներում էլ կան հասկացող, զարգացած և փորձուած անձինք, որոնց եթէ յանձնուէր նոյնպէս այդպիսի ծրագիրներ կազմել աւելի օգուտ կարող էին տալ։

Բայց այժմ մի ուրիշ կէտ ևս արդեօք Թիֆլիզում, եթէ կազմուեցաւ այդ ընդհանուր ուսուցչական ժողովը, անմեղնք թէ այդ ժողովում կարո՞ղ են այնպիսի հարցեր վճռել, որ ընդհանուր ռուսահայոց դպրոցներին յարմար լինէր, կարո՞ղ են այնպիսի փոփոխութիւններ մտցնել դպրոցներում որ ընդհանուր ռուսահայոց դպրոցներին յարմար լինէին.—ամենևին. ամենայն տեղ դիրքը, ժողովրդի զարգացման կէտը, երկրի հանգամանքները, լեզուն, մի խօսքով շատ տեղական դէպքեր միշտ երկմտութեան մէջ կ'գցեն այդ հարցերը։

Մեր կարծիքով աւելի օգտաւէտ կ'լինէր, եթէ այդ ուսուցչական ժողովը այսպէս անօրինուէր. նախ քան կազմել մի այդպիսի մեծ ընդհանուր ժողով, հարկաւոր էր բոլոր գլխաւոր թեմերում առանձին ուսուցչական ժողովներ կազմուէին. օրինակ Երևանայ թեմը—Երևանում, Ղարաբաղու թեմը—Շուշիում, Բեսարաբիայ թեմը—Նոր-Նախիջևանում և այլն. այսպէս ուրեմն թող այդ ժողովները առանձին կազմուէին, ուր ներկայ գանուէին իրանց թեմին պատկանող ուսուցիչները, թող նոքա այնտեղ դեռ իրանց թեմի դպրոցների յարմար ծրագիրներ, դասագրքեր ընտրէին, դպրոցական խնդիրներ պարզէին, մի կարգի բերէին զանազան ձևերով ընթացող դպրոցները և ապա երբ բոլոր թեմերում արդէն կազմուած կ'լինին թեմական ուսուցչական ժողովները՝ կարելի կ'լինէր այն ժամանակ կազմել Թիֆլիզում ընդհանուր ժողով և այն ժամանակ արդէն արդիւնքը շատ մեծ կ'լինէր, վճռուած հարցերը կ'լինէին իրագործելի, որովհետև գործողները անպատրաստ անձինք չէին լինիլ այլ փորձուած, և որ աւելի մեծ է, հարցերը վերացան չէին լինիլ այլ թեմական ժողովների արձանագրութիւնները կը լինէին նիւթ ընդհանուր ուսուցչական ժողովի գործունէութեան, և վճռուածները յարմար կ'լինէին առանձին տեղի հանգամանքներին։

Այս կողմից վերայ դարձնում ենք թեմ. տեսուչների ուշադրութիւնը։

Իսկ եթէ չյաջողուեցաւ թեմական ուսուցչական ժողովներ կազմելը, էլի ի հարկ է անհրաժեշտ է միջոց տալ ամենայն տեղի ուսուցիչներին ներկայ գտնուելու։

Մի կէտ ևս ուշադրութեան արժանի է. բաւական չէ որ այդ ժողովում գործելու համար առանց այն էլ շատ և շատ նիւթեր կան, որոնց եթէ կէսը իրագործուէր բաւականի մեծ բան է մի ամառուայ ընթացքում. դեռ ևս ամենայն տեղից զանազան նոր նոր նիւթեր են առաջարկում այսպիսի հանդիսական ձևով թէ. «Թող և այդ ուսուցչական ժողովը ուշադրութիւն դարձնի Մոսկվայի ուսանողների վերայ» գրում է Մոսկվայի թղթակիցը. «Թող Ներսիսեան դպրոցի կազմակերպութեան վերայ մտածէ այդ ժողովը» գրում է Ղզլարից պ. Արիւն իւր անփասան, անխմաստ կրքով լի նամակի մէջ և այլն և այլն։ Բայց պէտք է հասկանալ, որ որքան հարցերը քիչ լինին և պարզուած, այնքան օգուտը մեծ է,

ՎԱՂՈՒՑ ՄԱՐՏԻ

(Թերթ «Ազգասեր» Ասիական դեպարտամենտի)

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ըստ «Ազգասեր»-ի տեղեկությունների՝ Ալեքսանդրապոլի գավառում ձմեռային ցրտերի պատճառով մեծ վնասներ են կրել անասունները։ Ձմռան սկզբին ձյունը հալվել է, և գյուղացիները սկսել են իրենց անասունները տանել արոտավայրեր։ Սակայն հետագայում նորից սաստիկ ցրտեր են սկսվել, և շատ անասուններ սառել են։ Մասնավորապես Ղարաքիլիսայի գավառակում մոտ 2000 գլուխ անասուն է սատկել։

Ըստ «Մշակ»-ի՝ Վանի նահանգում ձմռան ցրտերը հասել են 30 աստիճանի։ Վանա լճի ափերին գտնվող գյուղերում ձյան բարձրությունը հասել է 2 արշինի։ Ձյունը փակել է ճանապարհները, և գյուղերի միջև հաղորդակցությունը դժվարացել է։

Ըստ «Արարատ»-ի՝ Էջմիածնի գավառում ձմռան ցրտերը հասել են 25 աստիճանի։ Ձյան բարձրությունը հասել է 1,5 արշինի։ Շատ գյուղերում անասունները սկսել են սատկել կերի պակասության պատճառով։

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

Ըստ «Ռուսկի Վեստնիկ»-ի՝ Պետերբուրգում ձմռան ցրտերը հասել են 30 աստիճանի։ Նևա գետը սառել է մինչև հատակը։ Շատ մարդիկ են մահացել ցրտից, հատկապես աղքատ թաղամասերում։

Ըստ «Նովոյե Վրեմյա»-ի՝ Մոսկվայում ձմռան ցրտերը հասել են 28 աստիճանի։ Մոսկվա գետը սառել է մինչև հատակը։ Շատ մարդիկ են մահացել ցրտից, հատկապես աղքատ թաղամասերում։

ԱՐԵՎՄՏԱՀԱՅԿԱԿԱՆ ԼՐԱՏՎԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Ըստ «Մշակ»-ի՝ Վանի նահանգում ձմռան ցրտերը հասել են 30 աստիճանի։ Վանա լճի ափերին գտնվող գյուղերում ձյան բարձրությունը հասել է 2 արշինի։ Ձյունը փակել է ճանապարհները, և գյուղերի միջև հաղորդակցությունը դժվարացել է։

Ըստ «Արարատ»-ի՝ Էջմիածնի գավառում ձմռան ցրտերը հասել են 25 աստիճանի։ Ձյան բարձրությունը հասել է 1,5 արշինի։ Շատ գյուղերում անասունները սկսել են սատկել կերի պակասության պատճառով։

ՀՈԳԵԲԱՐՁԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Ըստ «Ռուսկի Վեստնիկ»-ի՝ Պետերբուրգում ձմռան ցրտերը հասել են 30 աստիճանի։ Նևա գետը սառել է մինչև հատակը։ Շատ մարդիկ են մահացել ցրտից, հատկապես աղքատ թաղամասերում։

Ըստ «Նովոյե Վրեմյա»-ի՝ Մոսկվայում ձմռան ցրտերը հասել են 28 աստիճանի։ Մոսկվա գետը սառել է մինչև հատակը։ Շատ մարդիկ են մահացել ցրտից, հատկապես աղքատ թաղամասերում։

(Թերթ «Ազգասեր» Ասիական դեպարտամենտի)

27 փետրվար։

ՀՈՆԳ

Ըստ «Ազգասեր»-ի՝ Հոնգում ձմռան ցրտերը հասել են 30 աստիճանի։ Նևա գետը սառել է մինչև հատակը։ Շատ մարդիկ են մահացել ցրտից, հատկապես աղքատ թաղամասերում։

Ըստ «Նովոյե Վրեմյա»-ի՝ Մոսկվայում ձմռան ցրտերը հասել են 28 աստիճանի։ Մոսկվա գետը սառել է մինչև հատակը։ Շատ մարդիկ են մահացել ցրտից, հատկապես աղքատ թաղամասերում։

(Թերթ «Ազգասեր» Ասիական դեպարտամենտի)

10 մարտ։

ՏՈՒՐՔԻԱՅԻ

***

Ըստ «Ազգասեր»-ի՝ Թուրքիայի կառավարությունը որոշել է 100,000 ռուբլի հատկացնել Հայաստանի տուժած շրջանների համար։ Այդ գումարը պետք է բաշխվի հետևյալ կերպ՝ 50,000 ռուբլի՝ Վանի նահանգի համար, 30,000 ռուբլի՝ Բիթլիսի նահանգի համար, 20,000 ռուբլի՝ Էրզրումի նահանգի համար։ Գումարը պետք է բաշխվի տեղական իշխանությունների միջոցով։

Ըստ «Ազգասեր»-ի՝ Թուրքիայի կառավարությունը որոշել է 100,000 ռուբլի հատկացնել Հայաստանի տուժած շրջանների համար։ Այդ գումարը պետք է բաշխվի հետևյալ կերպ՝ 50,000 ռուբլի՝ Վանի նահանգի համար, 30,000 ռուբլի՝ Բիթլիսի նահանգի համար, 20,000 ռուբլի՝ Էրզրումի նահանգի համար։ Գումարը պետք է բաշխվի տեղական իշխանությունների միջոցով։

Ըստ «Ազգասեր»-ի՝ Թուրքիայի կառավարությունը որոշել է 100,000 ռուբլի հատկացնել Հայաստանի տուժած շրջանների համար։ Այդ գումարը պետք է բաշխվի հետևյալ կերպ՝ 50,000 ռուբլի՝ Վանի նահանգի համար, 30,000 ռուբլի՝ Բիթլիսի նահանգի համար, 20,000 ռուբլի՝ Էրզրումի նահանգի համար։ Գումարը պետք է բաշխվի տեղական իշխանությունների միջոցով։

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՄԱՍԻՆ ԱՆԿԱԽ ՄԱՐԴԻԿ ԵՎ ՀԱՅՐԵՆԻՔ

ТИФЛИССКІЯ ВѢДОМОСТИ.

Изданіе 16-го года этой газеты выходитъ.

ОФФИЦІАЛЬНЫЯ ОТДѢЛЕНІЯ.

ОБЪЯВЛЕНІЯ ВЪ ТИФЛИССКІЯ ВѢДОМОСТИ.

Объявленія принимаются въ Тифлисской Конторѣ Редакціи Вѣдомостей, на Головинскомъ проспектѣ, въ домѣ Эмфиджанца и К., противъ Александровскаго сада.

Цѣна за строку: 1 раз. 7 коп., 2 раз. 6 коп., 3 раз. 5 коп.

Для иногородныхъ: 1 раз. 10 коп., 2 раз. 8 коп., 3 раз. 7 коп.

Для объявленій, помѣщаемыхъ на 1-й и 2-й страницахъ газеты, за строку: 1 раз. 15 коп., 2 раз. 12 коп., 3 раз. 10 коп.

Для иногородныхъ: 1 раз. 20 коп., 2 раз. 16 коп., 3 раз. 14 коп.

Объявленія принимаются ежедневно, кромѣ праздничныхъ дней, отъ 9 ч. утра до 5 ч. вечера.

Объявленія, помѣщаемыя въ 3 и 4 страницахъ газеты, за строку: 1 раз. 5 коп., 2 раз. 4 коп., 3 раз. 3 коп.

Для иногородныхъ: 1 раз. 7 коп., 2 раз. 6 коп., 3 раз. 5 коп.

Объявленія принимаются ежедневно, кромѣ праздничныхъ дней, отъ 9 ч. утра до 3 ч. дня.

Объявленія, помѣщаемыя въ 3 и 4 страницахъ газеты,